

Handläggare	Datum
Ragnar Bengtsson	2022-10-25

Remissyttrande över Förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader, S2022/04060, Socialdepartementet.

Sammanfattning

Hyresgästföreningen välkomnar i huvudsak förslaget om förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget, men anser att fler åtgärder bör införas, särskilt att:

- Unga barnlösa hushåll med bostadsbidrag får del av höjningen på samma sätt som hushåll med barn,
- möjligheten att söka, erhålla och slippa återbetalning av tillfälligt bostadsbidrag under del av kalenderår bör säkras,
- samt att en höjning görs av inkomsttaket för när nedtrappningen av bostadsbidraget påbörjas

Vidare kommer fler åtgärder behöva förberedas i syfte att säkerställa hushållens förmåga att betala sina boendekostnader.

Hyresgästföreningens allmänna synpunkter

Den ryska krigföringen i Ukraina medför sedan en tid en sällan skådad påverkan på prisbildningen i samhället. Det har lett till att en ovanlig stor del av invånarna har svårt att klara sin ekonomi, nu och under överskådlig framtid.

Att hjälpa hushållen att fortsätta betala räkningar och göra nödvändiga inköp är viktigt för att motverka långtgående negativa individuella och samhälleliga konsekvenser till följd av den ekonomiska kris som kriget har medfört. Att göra det via att tillfälligt öka befintliga ersättningsystem är en bra metod. Bostadsbidraget är därtill en träffsäker kanal för att hjälpa hushåll i ekonomisk utsatthet.

Unga hushåll (studenter) får inte någon del av den tillfälliga höjningen trots att gruppen är lika utsatt för prisökningarna som andra. Avsaknaden av stöd till unga riskerar att leda till avhopp från studier och därmed till suboptimala livsval med potentiellt långsiktiga konsekvenser. Därtill har flera höjningar av inkomsttak och ersättningar hos bostadsbidraget inte berört gruppen unga hushåll.

Unga hushåll utan barn som inte studerar får inget bostadsbidrag och därmed heller inte någon del av det tillfälliga stödet. Inom gruppen finns hushåll som är mycket utsatta och i behov av ett större stöd från samhället, särskilt nu men även när ekonomin är i normaltillstånd.

Återbetalningsproblematiken återstår efter flera år av kritik. Återbetalningskraven och är så vanliga, allvarliga och välkända att det är rimligt att utgå ifrån att många hushåll avstår från att söka bidraget, även om de har rätt till det.

Vidare är det sannolikt så att hushåll avstår från att söka bostadsbidrag för kortare perioder, även om de har rätt till det, då de förväntar sig högre inkomster senare under året och därmed skulle förlora rätten till det bostadsbidrag de hade rätt till tidigare under året.

Om hushåll avstår från att ansöka om bostadsbidrag riskerar barn och vuxna att leva i svårare utsatthet än nödvändigt.

Bostadsbidraget har varit ett eftersatt ersättningssystem som under lång tid försvagats i relation till inkomstutvecklingen. Vissa höjningar har gjorts men inte tillräckligt. En konsekvens är att allt färre hushåll kvalificerar sig till att få ersättning. Bostadsbidraget har därmed kommit att allt mer kanaliseras till hushåll med extremt låga inkomster. Sedan 2012 har höjningar genomförts som upprätthåller bidraget i relation till KPI. Men i relation till inkomstutvecklingen har inkomsttak och ersättningsnivåer inte följt med. Det senaste halvårets prisökning har inte heller räknats in ännu.

De pågående prisökningarna har inte, och ser inte ut att kompenseras via löneökningar. Det gör att en större del av de som idag inte är berättigade bostadsbidrag ändå är i behov av det.

Vidare innehåller regelverket för bostadsbidrag en rad komplicerade tekniska detaljer som bör åtgärdas för att tydliggöra vad ersättningen baseras på och hur det förändras av inkomst och kostnadsförändringar.

Slutligen behöver troligen fler åtgärder förberedas i syfte att även på lång sikt säkerställa hushållens förmåga att upprätthålla basal konsumtion och boendekostnader exempelvis genom inrättandet av en hyresfond eller riktade anslag till kommunalt ekonomiskt bistånd.

Hyresgästföreningen föreslår därför att:

Unga barnlösa hushåll inkluderas i höjningen på samma sätt som barnfamiljer.

En särskild ansträngning görs för att minimera kraven på återbetalning under rådande situation, men även permanent. En åtgärd vore att tillfälligt höja inkomstgränserna i bostadsbidraget.

Därtill behövs förändringar av permanent karaktär göras om bostadsbidraget ska fungera på ett bra sätt framöver. Därför är det särskilt viktigt att inkomstgränserna för nedtrappning höjs för samtliga hushåll.:

Vidare bör:

- intervallen för boendekostnader (hyra) som ersätts slopas och den nedre gränsen tas bort helt,
- hyror ersätts med samma andel oavsett om det rör unga hushåll eller hushåll med barn,
- taket för boendekostnader relateras till varandra för unga hushåll eller hushåll med barn,
- risken för återkrav minimeras genom att slutgiltigt bidrag baseras på halvårsinkomst eller tremånadersinkomst,
- bidraget säkras mot automatiska nedskärningar,
- bostadsbidraget bör breddas till hushåll över 29 år utan hemmavarande barn.

Hyresgästföreningen Riksförbundet

Marie Linder,
förbundsordförande

Ragnar Bengtsson,
bostadsmarknadsanalytiker